

IS ER NOG HOOP VOOR DE BEEKECOSYSTEMEN IN VLAANDEREN ?

Wordt de Jeker bij Lauw, ten zuiden van Tongeren de volgende beekrechttekening in de lange rij ?

De problematiek van de zogenaamde beeknormalisaties (*lees*: rechtekkingen) is niet nieuw voor wie zich met natuurbehoud en landschapsbescherming bezig houdt.

Het beleid dat tot op heden door de Landelijke Waterdienst gevoerd werd, was praktisch uitsluitend gericht op het bereiken van een zo groot mogelijke waterafvoer. Plannen voor groot-scheepse en systematische normalisatiewerken werden dan ook voor praktisch al onze waterlopen en beken opgemaakt en reeds heel wat werken werden uitgevoerd. De *Kleine Nete* en de *Mark* in de Noorderkempen zijn hiervan misschien wel de meest trieste voorbeelden. De desastreuze gevolgen voor de beek-, oever-, en beekbegeleidende levensgemeenschappen zijn hier zeer sterk tot uiting gekomen.

Dergelijke normalisatieplannen dateren veelal van jaren terug, ze dragen dan ook duidelijk de stempel van een tijd waarin praktisch nog geen sprake was van natuurbehoud en landschapsbescherming, een tijd waarin ook de

publieke opinie niet gesensibiliseerd was voor deze problemen, waarin ruimtelijk beleid alleen maar Stedebouw betekende, waarin bindende en bij Koninklijk Besluit vastgelegde Gewestplannen nog niet bestonden en waarin het belang van beken voor bepaalde vormen van recreatie (o.m. hengelsport) nog niet zo sterk op de voorgrond stond. Ook het inzicht dat beekrechttekingen een aanzienlijke achteruitgang van de waterkwaliteit met zich brengen was toen nog niet algemeen.

Tegenwoordig bestaat er wel een ruimere aandacht voor al deze factoren, die zolang over het hoofd werden gezien, en is ook bij de bevolking het bewustzijn gegroeid dat inspraak bij dergelijke plannen mogelijk moet zijn (o.m. onder invloed van het Jaar van het Dorp - 1978).

Het in vraag stellen en heroverwegen van de bestaande normalisatieplannen dringt zich dan ook heel sterk op. Aan de orde zijn momenteel volgende concrete beeknormalisatieprojecten: *De Velpe* op de grens van Hageland en

Haspengouw over een lengte van 32 km. (tussen Opvelp-Brabant en Halen-Limburg), *de Marcke* in het Pajottenland (Vlaams gedeelte), delen van de *Bosbeek* (Neeroeteren - Limburgse Maaskant) en de *Jeker* tussen Mal en Sluizen (stroomopwaarts van Tongeren, Zuid-Limburg), alsook de *Demer* stroomopwaarts van Diest (Brabant en Limburg) en tussen Kuringen en Hasselt.

Vooraf rond de *Velpe* is er de jongste maanden een belangrijke ontwikkeling tot stand gekomen.

Door het zeer laattijdig aanvragen van een bouwvergunning (conform art. 44 van de wet op de Ruimtelijke Ordening) kon voor de Velpe voorkomen worden dat de aanbestede én toegevoegde normalisatiewerken in het voorjaar van 1979 een aanvang namen. Ondertussen kon als resultaat van het overleg tussen de verschillende departementen, besturen en milieugroepen bekomen worden dat de bovenloop niet genormaliseerd zal worden en dat de werken in de middenloop en de be-

De bosbeek tussen Neeroeteren en Maaseik

Beken zijn belangwekkende oecosystemen. Een waterbeleid voor de toekomst zal met alle aspecten — ook de natuurwetenschappelijke — rekening moeten houden. (Bosbeek - augustus 1979)

nedenloop het voorwerp van een heroverweging uitmaken. Dit gezamenlijk overleg kwam tot stand onder impuls van Nederlandse Cultuur en werd krachtig ondersteund door Vlaamse Zaken. De inbreng van Ruimtelijke Ordening en Volksgezondheid lijken bemoedigend voor een vernieuwde aanpak van dit beleid.

Ook voor een deel van de *Marckevallei*, gelegen binnen het Vlaamse Gewest zouden de normalisatiewerken (voorlopig ?) opgeschort zijn.

Spijtig genoeg is voor de andere dossiers nog geen gesprek op gang gekomen en is het bij de huidige procedures zeer moeilijk tijdig een inzicht te krijgen in de stand en de omvang van de plannen en de voorgenomen werken. Dit is duidelijk in tegenstelling tot Wallonië, waar overlegvergaderingen door de wet verplichtend worden gesteld.

Sinds de wet van 5 juli 1979 tot de oprichting van voorlopige gemeenschaps- en gewestinstellingen en het Koninklijk Besluit van 6 juli 1979 tot afbakening van de aangelegenheden waarin een verschillend gewestelijk beleid verantwoord is, worden de niet-bevaarbare waterlopen, de landbouwhydraulica en wateringen, de ruimtelijke ordening, het natuurbehoud, en een belangrijk deel van het waterbeleid, voor het Vlaamse Gewest onder de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschaps- en Gewestexecutieve geplaatst. Voor de niet-bevaarbare waterlopen buiten de ruilverkavelingen berust de bevoegdheid bij de Minister van Vlaamse Zaken, bij wie ook natuurbehoud ondergebracht is.

Hopelijk is het dossier van de 'normalisatie van de Velpe' een eerste aanduiding van een kentering in het beleid m.b.t. de beeknormalisaties, zodat er

in de toekomst met het behoud van onze beek- en beekbegeleidende ecosystemen wellicht echt rekening wordt gehouden.

Reeds van bij de aanvang van een project dient duidelijke informatie gegeven te worden, zodat inzicht, inspraak en overleg echt mogelijk worden. Bij zulke benadering zullen heel wat beeknormalisaties definitief afgeschreven worden. Dossiers zoals bijvoorbeeld de Bosbeek en de Jeker kunnen in de toekomst bewijzen of onze hoop al dan niet gerechtvaardigd was.

Hugo Abts

P.S. Informatie over beeknormalisaties wordt in dank verwacht bij Guido Rappé, Kazemattenstraat 38, 9000 Gent of bij Hugo Abts, Martelarenstraat 15, 3370 Boutersem.